

samo za čuvstven nastroj, za opoj melodij in bledih barv in je za vse borbe sveta ravnodušen, samo da se more razlivati v nežnosti in sence. V takih telesnih nastrojih, ko »rosi, rosi iz neke neskončno daljne strani in drhti kot mokra ptica«, je Ristić najlepši, dasi čutimo, da govori iz drugih ust, ki so take slike tvorile iz vse drugačnega doživetja. Zato je tudi njegova programska pesem »Balkanski mladići na putovima svojim« najbledejša.

Ristić je v tej — mislim da prvi — zbirki še epigon zgodnjih impresionistov (Dučića) in prvih ekspresionistov (Krkleca), od katerih je prevzel samo poetično rutino, ne pa njihovega notranjega doživljanja. Tako pa je samo ekspresionist, katerega ekspresionistična dediščina je prešla ob nedoživljenosti v sentimentalizem. Če bo šel resnično vase, bodo mogoče kdaj iz teh svitov — solnca, kot želi, kajti za zdaj se sam popolnoma pravilno zaveda, da se »svaka njegova važnost u ništavilo pretvori.«

Tine Debeljak

Radovan Košutić: Ide mladi maj! (Pesmi.) S. B. Cvijanović, Beograd, 1932.

V zadnjih petih letih je R. Košutić, vseuč. prof. v Beogradu, izdal ponovno šest zbirk svojih pesmi, ki jih — žal! — moramo imenovati samo kot starčevske otročarije, primitivno verzificiranje brez najmanjšega smisla za poezijo. Pa še to je zelo milo povedano. Zadnja zbirka, »Ide mladi maj!...«, je vsaj toliko boljša od prve, »Pesnik i smrt« (1927), da ne obsega perverzности oz. bolešno pornografske banalnosti, ki jih je prva polna (ciklus Pijanka!) in ji kot taki od naše strani stoje še najbliže Kragljeve »Snežinke in kresnice«... Najnovejša zbirka opeva le prirodo, pomlad in drevesa in zvončke in jagnje, ki »unosi njušku u vime duboko — i sê,« i. t. d., vse v načinu kakega starega Valentina Vodnika, celo v maniri njegovih popevk: »Ide maj vragolâ — nasmejan, — kao dan ōbasjân — ogrejan. — Svud mladost — svud radost. — Žunja klikće: »Kli, kli, kli!« — i. t. d. Torej: epigonsko pesmarstvo po zgledu slabih pesnikov iz početka prejšnjega stoletja, verbalizem pesniškega diletanta.

Tine Debeljak

Boško Tokin: Terazije. Roman posleratnog Beograda. Geca Kon, Beograd, 1932. Str. 153 (cir.).

S tem romanom, ki so ga dnevniki napovedovali kot veliko senzacijo, se je hotel uveljaviti v prozi »homo novus«. Ne vem, kdo in kaj je B. Tokin, upam pa si trditi, da je žurnalist. V tem me potrjuje snov romana, še bolj pa način pisanja. To je stil navadnih dnevnških kolportaž, senzacionalnih afer, široko razpredenih pikantnih družabnih skandalov in — v dobro piscu — tudi zanimivih razmišljanj in oznak v načinu dobrih kulturnih uvodnikov. Vse to mi govori, da je Tokinovo ustvarjanje sorodno žurnalističnemu, kar pa še ni enako umetniškemu. Ne sumjam v točnost njegove povojne diagnoze Beograda in verjamem, da so živel v njem prav taki ljudje z opisanim hohštaplertvom, korupcijo in nemoralo. Vzajemno to snov kot resnično dejstvo, kakor so resnični vsi številni klubi in lokali in bohemi, ki jih T. omenja. Vse to pa je zopet samo žurnalističen trik, da roman vzbudi malomestno senzacijo s svojo snovjo. V pravem bistvu namreč »Terazije« ne pomenijo nikakega umetniškega uspeha. Nasprotno: Tokin se je pokazal zelo slabega oblikovavca življenja. V njegovi knjigi se mnogo govori in razmišlja, toda njegove osebe so daleč od polnokrvnega življenja. Mi smo namreč priče samo pripovedovanju o njih in njihovih društvenih in seksualnih aferah in so one samo silhete nekega daljnega življenja, katerega mrtvo senco je ujel Tokin v svojo kamero gostih besed. Roman je tako samo uporabljiv koncept za kakšno slabšo filmsko predstavo, kjer se veliko dogaja pa malo doživlja, z netragično-banalnim junakom brez kake izrazitejšje notranje etične sile.

Tine Debeljak

Dušan M. Jevtić: Od Boga zaboravljeni. — Roman. Beograd, 1932. Str. 201. (cir.).

Naslov »Od Boga pozabljeni« hoče poudariti usodo ljudi, ki stopajo v zakon, ki je že po svoji notranji logiki »medsebojno žrstvo« in v banalnosti trpe muke kot, da je »Bog pozabil nanje«. Mislim pa, da bi bil umestnejši nasprotni naslov: »Ki so pozabili na Boga« in postaviti krivdo v ljudi same, za kar imamo zadosten razlog vprav v onem belgrajskem pojmovanju erotike. Kajti tako prvi kot drugi zakon je bil sklenjen iz lahkomiselnosti, ki mora dovesti do naveličanja in tragedije. Tu sta dva banalno